

Finansira
Evropska unija

TWINNING PROJEKAT PODRŠKA EU PARLAMENTIMA U BIH U POSLOVIMA EVROPSKIH INTEGRACIJA

INFORMATIVNI ČLANAK TWINNING PROJEKTA EU / UKRATKO O PROPISIMA U EU

POLITIKA EVROPSKE UNIJE U OBLASTI ZAŠTITE OKOLIŠA

➤ KOJI SU OSNOVNI PRINCIPI I CILJEVI EU U OBLASTI ZAŠTITE OKOLIŠA?

Cilj okolišnih politika i zakonodavstva EU jeste omogućiti dobar život građanima EU, poštujući ekološke granice naše planete. Te politike i zakonodavstvo su usmjereni na inovativnu, kružnu ekonomiju, u okviru koje se biološka raznolikost štiti, cijeni i obnavlja, a rizici za zdravlje povezani s okolišem svedeni su na najmanju moguću mjeru, čime se povećava otpornost društva, a rast razdvaja od iskorištavanja resursa.

Evropska politika zaštite okoliša zasniva se na sljedećim principima:

- opreznost,
- preventivno djelovanje,
- uklanjanje onečišćenja na samom izvoru,
- princip „onečišćivač plaća“.

Građani EU uživaju neke od najviših standarda zaštite okoliša u svijetu. EU i nacionalne vlade utvrdili su jasne ciljeve prema kojima će se oblikovati evropska politika zaštite okoliša do 2020. godine i viziju onog što je potrebno postići do 2050. godine pomoću posebnih istraživačkih programa, zakonodavstva i finansiranja:

- zaštita, očuvanje i povećanje prirodnog kapitala EU
- prelazak EU na resursno učinkovitu, zelenu i konkurentnu ekonomiju s niskim nivoom emisija ugljika
- zaštita građana EU od pritiska i opasnosti za njihovo zdravlje i dobrobit koji su povezani s okolišem.

Zeleni rast je u fokusu politike EU kako bi se garantiralo da je ekonomski rast Evrope ekološki održiv. Zaštita okoliša i inovacije pružaju podršku za stvaranje novih prilika za poslovanje i zapošljavanje, čime se dodatno stimuliraju investicije.

Višegodišnji programi djelovanja za okoliš predstavljaju okvir za buduće aktivnosti u cjelokupnoj politici zaštite okoliša. Oni su sastavni dio horizontalnih strategija te se uzimaju u obzir prilikom međunarodnih pregovora na temu okoliša.

EU igra ključnu ulogu u promociji održivog razvoja na globalnom nivou.

➤ KOJI SU KLJUČNI STRATEŠKI DOKUMENTI KOJI REGULIRAJU POLITIKU ZAŠTITE OKOLIŠA EU?

Programi djelovanja za okoliš:

Komisija od 1973. godine objavljuje višegodišnje programe djelovanja za okoliš u kojima određuje buduće zakonodavne prijedloge i ciljeve politike EU u području zaštite okoliša. Vijeće i Parlament usvojili su 2013. godine **Sedmi program djelovanja za okoliš za period do 2020. godine** pod nazivom „Živjeti dobro unutar granica naše planete“, koji utvrđuje devet prioritarnih ciljeva i iznosi viziju Unije do 2050. godine. Evropske institucije trebaju usvojiti Osmi program djelovanja pod nazivom „Pokrenimo trendove zajedno“ za period od 2021. do 2030. godine.

Projekat provodi konzorcij koji čine
Narodna skupština Mađarske, Parlament Austrije i Hrvatski sabor

REPUBLIK ÖSTERREICH
Parlament

ORSZÁGGYŰLÉS

HRVATSKI SABOR

Horizontalne strategije

Evropska unija je 2001. godine predstavila svoju **strategiju za održivi razvoj**, čime je dodavanjem dimenzije okoliša nadopunjena ranija Lisabonska strategija za promociju rasta i otvaranje radnih mjesta. Revidiranom strategijom EU za održivi razvoj, koja je obnovljena 2006. godine kako bi objedinila unutrašnju i međunarodnu dimenziju održivog razvoja, teži se stalnom unapređenju kvaliteta života poticanjem prosperiteta, zaštite okoliša i socijalne kohezije. U skladu s tim ciljevima, **strategijom za rast Evropa 2020.** teži se ostvarivanju „pametnog, uključivog i održivog rasta”.

Evropski zeleni plan – nova prilika za budućnost

Evropa, kao prvi klimatski neutralan kontinent do 2050. godine, je najveći izazov i prilika našeg vremena. Kako bi se to postiglo, u decembru 2019. godine, Evropska komisija je predstavila Evropski zeleni plan, sveobuhvatnu i dugoročnu strategiju u području klime i zaštite okoliša. Ovaj ambiciozni paket mjera ima za cilj omogućiti građanima i preduzećima u Evropi da ostvare korist od održive zelene tranzicije. Mjere i popratni početni okvirni plan ključnih politika kreću se od ambicioznog ukidanja emisija, preko investiranja u najnovija istraživanja i inovacije, do očuvanja prirodnog okoliša Evrope.

Evropski zeleni plan sadrži veliki broj politika i zakonskih mjera čiji je cilj postizanje ugljične neutralnosti do 2050. godine, ekologizacija poljoprivredne politike EU, prelazak na kružnu ekonomiju, itd. Uz podršku kroz investicije u zelene tehnologije, održiva rješenja i nova preduzeća, Zeleni plan može postati nova strategija rasta EU. Uključenost i predanost javnosti i svih učesnika ključni su za njegov uspjeh.

Ovaj program će u osnovi proširiti i izmijeniti ekološku politiku EU. Pored toga, Evropski zeleni plan utire put za tranziciju koja je pravična i društveno pravedna. Osmišljen je tako da u okviru velikog preobražaja koji slijedi ne zapostavlja nijednog pojedinca niti regiju.

Borba protiv klimatskih promjena

Energetsko-klimatski paket za 2020. godinu

Energetsko-klimatski paket za 2020. godinu je skup obavezujućih propisa koji su lideri EU usvojili 2007. godine, a koji je stupio na snagu 2009. godine kako bi se ispunili klimatski i energetske ciljevi postavljeni za 2020. godinu.

Ključni ciljevi

smanjenje emisija stakleničkih plinova u EU za 20 % (u odnosu na nivo iz 1990. godine)
20 % energije EU iz obnovljivih izvora
poboljšanje energetske učinkovitosti u EU za 20 % ;

Energetsko-klimatski paket do 2030. godine

Energetsko-klimatski okvir do 2030. godine iznosi ciljeve politika u EU za period od 2021. do 2030. godine. Okvir je usvojilo Evropsko vijeće u oktobru 2014. godine. Ciljevi za obnovljive izvore i energetske učinkovitost su dodatno revidirani 2018. godine.

Ključni ciljevi

smanjenje emisije stakleničkih plinova za najmanje 40 % (u odnosu na nivo iz 1990. godine)
najmanje 32 % energije iz obnovljivih izvora
poboljšanje energetske učinkovitosti u EU za 32,5 % ;

Dugoročna strategija do 2050. godine

EU do 2050. godine želi postići klimatsku neutralnost, odnosno postati ekonomija s nultom neto stopom emisija stakleničkih plinova. Taj cilj je srž Evropskog zelenog plana te je u skladu s obavezom EU na osnovu Pariškog sporazuma o globalnom djelovanju u području klime.

ŠTA PODRAZUMIJEVA POJAM „PРАВNA STEČEVINA U PODRUČJU ZAŠTITE OKOLIŠA“

Politika i propisi u području okoliša u Evropskoj uniji postepeno se mijenjaju od 1970. godine. Krajnji cilj EU je usaglašavanje zaštite okoliša s ekonomskim rastom, čime se utire put dugoročno održivom razvoju.

Pojam „pravna stečevina u području zaštite okoliša“ uključuje više od 200 pravnih akata, a ukupno više od 300 zakonskih propisa. To je, nakon poljoprivrede, čini drugim najvećim područjem zakonodavstva EU.

▶ POGLAVLJE KOJE SE ODNOSI NA ZAŠTITU OKOLIŠA REDOVNO SE DIJELI NA SLJEDEĆE ŠIRE KATEGORIJE:

Horizontalno zakonodavstvo

Podrazumijeva međusektorski dio pravne stečevine EU u području zaštite okoliša koji se mora u potpunosti primijeniti do datuma pristupanja. Uključuje najveće dijelove zakonskih propisa koji se, između ostalog, odnose na procjenu utjecaja na okoliš i stratešku procjenu okoliša, učešće javnosti u postupku donošenja odluka, pristup informacijama o pitanjima okoliša.

Kvalitet zraka

Podrazumijeva širok spektar mjera, od smanjenja emisija iz stacioniranih izvora kao što su elektrane i lokalni pogoni za grijanje; prilagođavanja rafinerija nafte kako bi dostigle standarde EU kroz jačanje institucija za praćenje i prikupljanje podataka; do rješavanja pitanja sve većeg onečišćenja uzrokovanog saobraćajem u gradovima.

Upravljanje otpadom

Upravljanje komunalnim, industrijskim i opasnim otpadom predstavlja značajan izazov. Zemljama koje učestvuju u procesu proširenja često se odobravaju prijelazni periodi kako bi im se omogućilo dovoljno vremena da nakon pristupanja uspostave državni sistem upravljanja otpadom koji je u skladu sa standardima EU. Direktiva o odlagalištima zahtijeva značajne investicije, a u većini zemalja koje učestvuju u procesu proširenja za veliki broj odlagališta otpada neophodno je prilagođavanje za koje je potrebno izdvojiti velika finansijska sredstva.

Voda

Za upravljanje otpadnim vodama i za unapređenje kvaliteta vode za piće neophodni su veliki investicijski programi. Provedba Okvirne direktive o vodama podrazumijeva značajne pripremne aktivnosti i snažan institucionalni okvir. Provedba Direktive o nitrata pokazala se teškom u zemljama koje su trebale definirati ranjive zone i pripremiti akcione planove koje primjenjuju poljoprivrednici.

Kontrola industrijskog onečišćenja i upravljanje rizicima

Direktiva o industrijskim emisijama odnosi se na hiljade firmi i fabrika u zemljama koje učestvuju u procesu proširenja te je bilo potrebno usaglasiti velike investicije sa zahtjevima ove direktive.

Zaštita prirode

Definiranje i označavanje lokacija mreže Natura 2020 moglo bi biti teško ako se uzme u obzir i slaba provedba postojećih zakona o zaštiti prirode. Mreža Natura 2020 je ključna komponenta u okviru zaštite bogate biološke raznolikosti i ekosistema zemalja. Potrebno ju je provesti do datuma pristupanja.

Klimatske promjene

Iako potiče iz područja okoliša, oblast klimatskih promjena se sve više promatra kao samostalno područje politike.

▶ KOJI SU GLAVNI IZAZOVI ZA BOSNU I HERCEGOVINU?

Ključni nalazi iz Mišljenja Evropske komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU

Komisija je 29. maja 2019. godine usvojila **Mišljenje o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU**. Mišljenje i prateći **Analitički izvještaj** daju detaljnu analizu koja podrazumijeva kriterije iz Kopenhagena i 33 poglavlja pravne stečevine EU. Poglavlje 27 Analitičkog izvještaja odnosi se na zaštitu okoliša. Prema Izvještaju, Bosna i Hercegovina je **u ranoj fazi pripreme / postigla je određeni nivo pripremljenosti** u oblasti okoliša i klimatskih promjena. Nakon usvajanja **cjelodržavne strategije usklađivanja propisa s pravnom stečevinom u oblasti zaštite okoliša za Bosnu i Hercegovinu**, država treba ojačati i u potpunosti provesti cjelodržavni koordinirani i harmonizirani pristup strateškom planiranju i propisima u sektoru okoliša i svim podsektorima, s ciljem daljnjeg usklađivanja s pravnom stečevinom na svim nivoima vlasti.

Bosna i Hercegovina nema zakon o zaštiti okoliša na državnom nivou, niti državno tijelo koji se isključivo bavi okolišem. Usklađivanje propisa s pravnom stečevinom EU odvija se bez državnog programa za usvajanje pravne stečevine. Bosna i Hercegovina treba **razviti sistemsko praćenje usklađivanja na osnovu tabela usklađenosti u oblasti zaštite okoliša i klimatskih promjena**.

Cjelodržavna strategija usklađivanja propisa s pravnom stečevinom u oblasti zaštite okoliša

Cjelodržavna **strategija usklađivanja propisa** s pravnom stečevinom EU u oblasti zaštite okoliša usvojena je 2017. godine, a dopunjena je konkretnijim programima usklađivanja propisa u oblasti zaštite okoliša u entitetima i Brčko distriktu.

Akcioni plan za provedbu prioriteta iz Mišljenja i Analitičkog izvještaja Evropske komisije

Ovaj dokument, koji je razradila Direkcija za evropske integracije Vijeća ministara BiH, sadrži spisak dokumenata koje treba usvojiti i mjere koje trebaju poduzeti nadležne državne, entitetske i kantonalne institucije u cilju provedbe prioriteta koje je iznijela Evropska komisija.

► ULOGA PARLAMENTA U RJEŠAVANJU PITANJA U OBLASTI ZAŠTITE OKOLIŠA

Osnovni zadaci i odgovornosti parlamenata u BiH u vezi sa zaštitom okoliša su:

Zakonodavna funkcija:

- Razmatranje i usvajanje zakona u oblasti zaštite okoliša
- Usklađivanje propisa u Bosni i Hercegovini s pravnom stečevinom EU – provjera usklađenosti nacrtu zakona i podnesenih amandmana

Funkcija nadzora:

- Političko praćenje aktivnosti vlada u toku pregovaračkog procesa
- Redovna kontrola ispunjenja prioriteta iz Mišljenja i Analitičkog izvještaja Evropske komisije i zadataka navedenih u Akcionom planu.

Informativna funkcija:

- Pomocija otvorenosti i transparentnosti zakonodavnog procesa
- Pružanje redovnih informacija javnosti o procesu pristupanja EU i s tim povezanih zadataka parlamenta
- Pružanje informacija u vezi s nacrtima zakona u oblasti zaštite okoliša
- Organiziranje seminara, javnih saslušanja i okruglih stolova o temama vezanim za zaštitu okoliša, uz učešće stručnjaka iz oblasti zaštite okoliša, članova akademske zajednice, organizacija civilnog društva, itd.

Međunarodna i međuparlamentarna saradnja:

- Saradnja i koordinacija s institucijama EU, državnim parlamentima zemalja članica EU i parlamenata zemalja Zapadnog Balkana
- Informiranje međunarodnih partnera o napretku i izazovima za BiH.

Administrativno osoblje parlamenata odgovorno je za pružanje neophodnog stručnog znanja i organizacijske podrške članovima parlamenata kako bi mogli donositi neophodne odluke i zastupati interese građana.

ŽELITE LI SAZNATI VIŠE?

Dodatne informacije možete pronaći na sljedećim linkovima:

Evropska unija: Okoliš: https://europa.eu/european-union/topics/environment_en

Evropski parlament: Politika zaštite okoliša: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/71/environment-policy-general-principles-and-basic-framework>

Evropski zeleni plan: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

Ciljevi za 2020: https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/overall-targets/2020-targets_en

Ciljevi za 2030: https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/overall-targets/2030-targets_en

Ciljevi za 2050: https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/overall-targets/2050-targets_en

Sažeci zakonodavstva EU u oblasti zaštite okoliša: https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/environment.html?root_default=SUM_1_CODED=20&locale=en

Analitički izvještaj Evropske komisije: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-bosnia-and-herzegovina-analytical-report.pdf>

Sedmi program djelovanja za okoliš: <https://ec.europa.eu/environment/action-programme/>

Strategija održivog razvoja EU: https://ec.europa.eu/environment/sustainable-development/strategy/index_en.htm

Strategija EU za biološku raznolikost do 2020. godine:

https://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/biodiversity_2020/2020%20Biodiversity%20Factsheet_EN.pdf

Program održivog razvoja do 2030. godine: https://ec.europa.eu/environment/sustainable-development/SDGs/index_en.htm

Pariški sporazum: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>